

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad. . . f 12.
Franco per post. . . 14.

DIERE VERUM QUID VETAT
MORATIUS.

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel,
behalve 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag)

De aanstaande Verkiezingen.

Weinige dagen geleden, hebben wij eenige algemeene beschouwingen medegedeeld over de aanstaande verkiezingen; de tijd derzelve nadert; wij zouden aan onze taak te kort doen, indien wij geen overzicht gaven der leden, welke dit jaar afstreden en over hunne al of niet herkiezing ons gevoelen mededeelden.

Eerst willen wij echter de namen der dit jaar afstredende leden opgeven:

Noord-Brabant.
Mr. R. P. Romme en Jonkh. Mr. J. O. de Jong van Beek en Donk.

Gelderland.
Jonkh. F. H. Nedermeyer Ridder van Rosenthal en J. C. A. Baron van Nagell van Ampsen.

Zuid-Holland.
Mr. G. Verweij-Meijer, Mr. L. G. Luzoo, Mr. S. A. Anemiet Pz., Jonkh. Mr. D. T. Gevers van Endegeest, E. P. de Monchy en Mr. J. C. Faber van Riemsdijk.

Noord-Holland.
Mr. J. Corver Heer en Mr. C. A. den Tex.

Zeeland.
Mr. J. de Backer.

Utrecht.
J. K. Baron van Goltstein.

Vriesland.
Mr. G. Hiddema Jongma en Mr. A. Telting.

Overijssel.
Mr. A. J. Dymaer van Twist.

Groningen.
Jhr. Mr. J. E. van Panhuys en Mr. B. Wiehers.

Limburg.
J. J. F. M. H. Cornelie.

Op onze provincie Noord-Brabant vestigt zich dus allereerst onze aandacht, en wel op de heeren Mr. Romme en Jhr. de Jong van Beek en Donk.

Wat den heer Romme betreft, er was een tijd, toen hij met roem zijne plaats onder de Vertegenwoordigers bekloede. In 1840 behoorde hij tot de af, die al de voorstellen tot herziening der grondwet, door de regering aangeboden bestreden, omdat het geene herziening was. De betuchte monster-wet werd met wantrouwen door hem bestreden, de begroting van 1844 en 1845 vond bij hem geene genade. Toen was hij nog de man, wiens naam de Natie, en Noord-Brabant dat hem gezonden

had, met eer en dankbaarheid roemden toen was hij het mandaat van Volks-Vertegenwoordiger nog overwaardig. Maar helaas! hij heeft de zaak verlaten, voor welke hij zoo lang gestreden had; en met droefheid, met innig leedwezen heeft men hem later gemist onder de vanen van vooruitgang, van welvaart aanbrengeende beginselen, van constitutionnaliteit en van vastberaden streefing naar het goede. Dat de heer Mr. Romme overtuigd is, hoër wij behoefte hebben aan eene grondwets-herziening, heeft zijn gedrag in 1840 en zijne woorden in 1845 bewezen. Doch in 1840 handelde hij consequent, door de grondwets-herziening, die niet aan de behoeften voldeed, af te stemmen, in 1845 kante hij zich tegen zijne eigene woorden aan. Hij verwierp alle voorstellen, van de negen uitgegaan, tot eene herziening der grondwet, ook toen nog, toen de minister van justitie rondweg verklaard had, dat de regering geene herziening wilde.

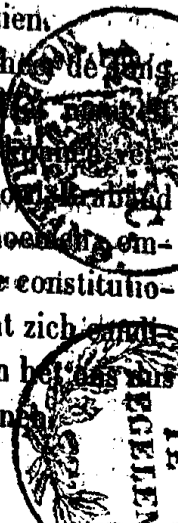
De heer Romme zal wel geweten hebben dat tegen de begroting voor 1846 — 1847 nagenoeg dezelfde bezwaren bestonden als tegen de begroting van 1844 — 1845; doch de laatste vond in alle deelen genade in zijne oogen. Ook in bijna alle andere wets-ontwerpen, aan welke degenen, met wie hij in 1840 en later zoo eenstemmig dacht en handelde, eene afkeurende stem gaven, werden door den heer Romme goedgekeurd; de heer Romme is dus niet meer, wie hij geweest is; hij is niet meer de Vertegenwoordiger, welke de Provinciale Staten van Noord-Brabant in 1843 naar de Kamer zonden: indien dus de Provinciale Staten van 1846 nog de Provinciale Staten van 1843 zijn, zal de heer Romme niet herkozen worden en wij zullen deze niet-herkiezing toejuichen, indien zij in zijne plaats eener vertegenwoordiger van den stempel van 1840 en 1843 ter Kamer zenden.

Wat den heer de Jong van Beek en Donk betreft, deze moet zelf bijna beducht zijn voor zijne herkiezing: hij hoopt waarschijnlijk nog op de onverschilligheid of toegevendheid der Provinciale Staten, daarom heeft hij zich steeds verklaard tegen een verbeterd stelsel van verkiezingen. De heer de Jong is eene weerklink onzer voortreffelijke ministers; althans hij heeft het niet verborgen, dat hij tegen de voorstellen tot grondwetsherziening gestemd was; om dat de regering niet van de noodzakelijkheid dier herziening overtuigd was. In een woord indien de Provinciale Staten van Noord-Brabant

gezind zijn eenen Vertegenwoordiger der natie in de Kamer te hebben, die ten allen tijde bereid is aan het ministerie vrijspraak te verleenen, ja zelfs het wierooksvat voor hen te zwaaijen, die tegen vrijheid van handel gestemd is, die steeds de ijverige steunpilaar zal zijn van den transactie geest, welke het fort van ons tegenwoordig ministerie uitmaakt, die onze instellingen niet eerder wil verbeterd zien, dan wanneer de regering, die zoo gaarne zou willen houden wat zij heeft, onverschillig waar het henen leidt, die verbeteringen zal willen voorstellen, zij zenden dan den heer de Jong van Beek en Donk nogmaals naar de Kamer. Wij hopen echter beter van hunnen ijver voor 's lands belangen.

De heer de Jong van Beek en Donk is protestant; doch dit leidt ons niet in onze beschouwingen. Dat de Provinciale Staten van Noord-Brabant steeds ten minste eenen protestantschen Vertegenwoordiger verkiezen, keuren wij goed, wij prijzen het zelfs, en wij vinden hierin een beschamend voorbeeld voor al de overige Provinciën van het Rijk, die een zeker getal Vertegenwoordigers te benoemen hebben, en alwaar toch evenmin gebrek is aan waardige catholijken, als hier aan eenen waardigen protestant. De Provinciale Staten mogen dan vrij eenen protestant in de plaats van den heer de Jong verkiezen, maar hij zij een protestant, die, eenmaal gekozen, plaats gaat nemen in de rijen van hen, die in de Kamer met onvermoeiden ijver aan de ware welvaart van het vaderland arbeiden, die echt constitutionele beginselen aankleven en inderdaad vrijheidsgezind zijn; uit zoo een man zal de gansche natie, dus ook de Catholijken, rijpe vruchten plukken, en, wat de laatsten betreft, er beter bij varen, dan bij catholijke Vertegenwoordigers, die, in hunne zucht om aan de regering te behagen, of in hunne kinderachtige vreesachtigheid om haan te mishagen, even zoo zeer de belangen der Catholijken als die der gansche natie over het hoofd zien.

Noch den heer Romme noch den heer de Jong wenschen wij dus herkozen te zien. Het is niet aanmannen, die hen waardiglijk te vervangen. De Provinciale Staten van Noord-Brabant kent ze wel, ons past het niet zo te noemen, omdat wij helaas! nog zoo zeer niet in de constitutionele denkbeelden gevorderd zijn, dat zich candidaten openlijk durven voordoen, en het ons niet voegt candidaten te ondersteunen.

ITALIË.

ROME. De *Diario* meldt dat de Kardinaal Mastai Ferretti den 12 juni te Rome is aangekomen; den 14 hebben de Kardinalen zich in Conclave vereenigd, en den 16 heeft de verkiezing plaats gehad.

TURKIË.

Men gelooft algemeen te Konstantinopel, dat de onderkoning van Egypte deze stad, tegen het einde der maand juli zal bezoeken. Een ieder juicht dit besluit van Mehemet-Ali toe, wijl dit bezoek niet anders dan beide landen voordeel zal kunnen aanbrengen. De Sultan bereidt hem een eervol en minzaam onthaal; de onderkoning neemt van zijne zijde alle voorzorgen om niet te kort te schieten aan den eerbetoon, welken hij zijnen jeugdigen soeverein toedraagt.

— De stad Smyrna is weder op het punt geweest van door eenen brand geleverd te worden, die niet minder verwoestingen scheen te zullen aanrichten dan die van het afgelopen jaar. Gelukkig dat de spoedig aangebrachte hulp de ramp bij tijds gestuit heeft.

De kwestie van Syrie heeft eene beslissing erlangd door de daarstelling van twee raden, voor de helft uit Drusen en de andere helft uit Maronieten bestaande en toegevoegd aan de twee califaten, welke met het bestuur van den Berg belast zijn. Chekib Effendi, buitengewoon commissaris der Venetovene Posten in Syrie, heeft aan de beide califaten eene nota gericht, vergezeld van de noodige instructien betrekkelijk het beheer van Syrie.

DUITSCHLAND.

Correspondentien uit Berlijn, terugkomende op een reeds verspreid gerucht, verzekeren dat de stad Krakau aan Oostenrijk zal gegeven worden, terwijl de twee andere beschermde mogendheden onder elkander het grondgebied zullen verdeelen. Zij voegen er bij dat het kabinet van Berlijn niet kan met den grootsten weersin hierin oopgestemd heeft; doch dat het zich gebonden ziet door een gewis artikel der overeenkomst van Munchengroete, waarbij uitdrukkelijk bepaald wordt dat de Staat van Krakau heroofd zou worden van zijne onafhankelijkheid, indien hij bij voortdoring het middelpunt bleef der poolse woelingen.

Zoo als voorzien was, heeft de predikant Ruppe zich niet bekrennd aan het verbod van prediking en uitnoodiging van de bediening van protestantisch predikant, hetwelk hem van de zijde der provinciale synode gegeven was. Hij heeft hetzelfde beantwoord door een formeel protest van onbevoegdheid, wijl hij, sedert hij zich van de Staatskerk afgescheiden heeft, ook heeft opgehouden te staan onder de afhankelijkheid der consistoriale overheden der Kerk. En om deze verklaring daadwerkelijk te laten, heeft hij op zondag den 24 mei openlijk de bediening als predikant verrigt, door negentien nieuwe leden met te bevestigen, en het avondmaal aan meer dan honderd personen toe te dienen.

Men meldt uit Elberfeld, dat de oude romaanse predikant, de ex-pastoor Licht, voor goed de eedts verlaten heeft. Die ongelukkige, die door zijnen afkeer van eigen waarde schijnt verhooren te hebben, heeft eene herberg geopend op den oever van de Rijn. Van hare zijde heeft de katholieke gemeente een schitterend bewijs gegeven van het veldadige, dat het contact van het reprobantisme op haar heeft uitgeoefend; de geest des geloofs is zelfs in de harten der onverschilligen ontwaakt. Vijf honderd personen meer hebben zich tot het verblijven van den paaschlijg afgehaalden, dan in het afgelopen jaar. Te Bamberg is in de omstreken is derzelfden voortgang opgetreden.

Te Hersfeld, eene geheel protestantsche gemeente van Keur-Hessen, heeft zich eene gemeente van weelderigen gevestigd, met eenen Hooftkerker aan het hoofd en bestaande uit reeds meer

dan 70 leden, van strenge zeden en onberispelijk gedrag. Zij wieren eene huisselijke godsdienst tot hun gebruik ingerigt, maar doopen hunne leerlingen in het openbaar in de Fulda. Het gouvernement heeft tegen die nieuwe sectarissen policie-maatregelen uitgevaardigd.

ENGLAND.

De Philpotts, bisschop van Exeter, heeft aan den prins van Engeland en aan al de bisschoppen een verzoek ingeleverd tegen de wijding van den rev. Samuel Gobat als bisschop van Jerusalem; als zijnde het onmogelijk deze zaak in overeenstemming te brengen met de wetten waarop de tucht der Anglikaansche Kerk berust. Het gezag der kerkvaders en kerkvergaderingen, door de anglikaansche Kerk erkend, doet voorzien dat het protest van den bisschop van Exeter niet vruchteloos zal zijn en dat de wijding van den rev. Gobat zal uitgesteld worden, terwijl men middelerwijl met Pruisen zal trachten te onderhandelen ter bekoming eener wijziging van de met den koning van dat land getroffen overeenkomst, welke dezelfde meer in overeenstemming brengt met de wetten en de tucht der anglikaansche Kerk. Het bestaan van den met zooveel ophef gestichten bisschoppelijken zetel te Jerusalem ziet zich, alzoo in een groot gevaar gebracht.

FRANKRIJK.

PARIS 23 juni. Een aantal zieke manschappen van het leger van Afrika, welke door den generaal Randan, onder beoorlijk geleide, naar Guelma waren gezonden, alvorens in het gebergte door te dringen, zijn door de Kabijlen overrompeld. 25 hunner vonden aldaar den dood. De generaal Randan rukte, dadelijk bij het vernemen dezer tijding, tegen zijne vijanden op, bereikten ze den 2 juni en viel ze met zooveel geweld aan, dat hij hun 200 man doodde; 500 meestal beladen kameelen, 1500 ossen en 12000 schapen benevens al de tenten buit maakte.

— De minister, groot-zegelbewaarder, minister der erediensten, heeft den navolgenden brief aan de bisschoppen van Frankrijk geschreven:

Paris 11 juni 1846.

Monsieur!

Met droefheid meld ik u het overlijden van Z. H. den Pans Gregorius XVI.

Het verlangen des Konings is, dat gij, in al de kerken van uw bisdom, ter dezer gelegenheid, gebeden voorschrijft.

Ik twijfel niet aan den ijver, waarmede gij u naar het verlangen van Z. M. voegen zult.

Aanvaard enz.

(get.) MARTIN (du Nord).

De groot-zegelbewaarder heeft misschien dezen brief in zijne eenvoudigheid geschreven. Wij zoeken hem echter te bedenken, dat hij goedszins het regt heeft gebeden te bevelen en zich wel te overtuigen, dat het niet is, om te gehoorzamen aan de verlangens, waarvan hij zich haast kennis te geven aan de bisschoppen, dat die kerkvoogden hunne mandementen hebben uitgevaardigd. Indien men hem in de overtuiging liet dat hij bevelen kan, zou hij zich weldra verbeelden dat hij ook verbieden mag, en het zou wel eens kunnen gebeuren, dat den gevolge eener nota van den heer Rossi, eene ministeriele aanschrijving ons kwam verwittigen, om niet voor de Kerk te bidden, ten einde niet te wederstaan aan de verlangens van den Staat. Bij zou dan zeer verwonderd zijn, dat men geen acht op die waarschuwing sloeg.

(Uniers.)
— De spoedige verkiezing van Z. H. Pius IX heeft onze liberale en universiteits gezinde bladen zeer verstoort. Reeds hadden zij belangrijke berichten toegezond over de naamloze kuiperijen, waarvan Rome het toneel ging worden. Thans verplicht te bekennen dat zij wat te voorbarig waren geweest, willen zij ten minste de stemming der Kardinalen verklaren door eene reden, welke geheel redend is

aan de godsdienstige belangen. Zij zeggen dus met een treffende onpartijigheid dat de politieke onrust welke in de Pauselijke Staten heerschte, de eenige oorzaak is van den korten duur van het Conclave. Een radikaal blad verzekert zelfs dat dit officieel verblaat is en dat bewijs daarvan haalt het de opinie van van de *Siecle* en het *Journal des Debats*. Die twee bladen zullen welligt niet weinig verwonderd zijn te vernemen, dat zij tot organen van het H. Collegie verheven zijn.

Woordenstrijd is hier nattoeloo, wij willen slechts eene bemerking maken, de volmaaktste orde heeft steeds geheerscht in de Pauselijke Staten en vooral in de legation. De geruchten door de revolutionnaire dagbladen van Frankrijk verspreid, waren zoo als een ieder thans weet, leugenachtig; zij behelsden verwachtingen en konden als raadgevingen beschouwd worden, ziedaar alles. De bedreigingen van opstand hebben dus niet meer invloed op het Conclave uitgeoefend als de kuiperijen der diplomatie; — de opstand heeft zich niet vertoond en de diplomatie heeft den tijd niet gehad te handelen. Zij begint nu pas hare instructien te ontvangen. (Id.)

— De zoo openlijke als verborgene ministeriele bladen hebben zich gehaast te vermelden, dat de verheffing van den kardinaal Mastai Ferretti tot de pauselijke waardigheid de goedkeuring der diplomatie verworven had, hetgeen zooveel mogelijk wilde aanduiden, dat zij er niet vreemd aan gebleven was. De *Presse*, waarsehijnlijk het doel dezer taktiek niet bevoordende, bekennt zeer gulhartig, dat de diplomatie niet kunnen beide heeft kunnen treden en dat het niet begrijpelijk is hoe zij zich kan beroemen, aan de verkiezing deel genomen te hebben.

Om al het belagchelijke dezer geruchten te doen uitkomen, is het genoeg te doen opmerken, dat nog geen enkele brief uit Rome is aangekomen, en dat het gouvernement zelf nog niets weet dan hetgeen de telegraaf gemeld heeft. Nu, indien de telegraaf werkt, zij is kort, zij heeft gebourtomissen, maar geene bijzonderheden mede. Overigens erkent wij gaarne dat de diplomatie niets wijzer doen kan dan zich voldaan te wonen. Maar hare organen doen niet wel van zoo spoedig te spreken. De waarheid zelve verliest, wanneer zij ophoudt waar schijnlijk te zijn.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH 26 Junij.

Heden stond het water aan de Peilschaal alhier 1.17 El — 0. of 1.94 El + AP.

— Nopens den waren toestand der spoorwegmaatschappij in Noord-Brabant, hebben wij nader vernomen dat het oponthoud in deze onderneming te weergebracht, veroorzaakt is door een verschil van meening tusschen de maatschappij en de regering. De eerste wil de spoorwijdte aannemen der belgische wegen, de laatste echter staat op het behoud der wijdte, zoo als die tot heden in Nederland aanwezig is. Men hoopt dit verschil spoedig zalien en een begin gemaakt te zien aan een verdrag naar zoo zeer verlangd wordt.

— De St. Jans markt alhier is op woensdag zeer slaauw afgelopen. Er was wel eene groote hoeveelheid Nonnen aangebragt en het werd tegen verlage prijzen aangeboden, maar het ontbrak aan kopers.

— Aan den Dijk onder Hedel ontstond gisteren avond ten tien ure een hevige brand, ten huize van Johannes van Loon, welke zoo spoedig toenam, dat in twee uren tijds vijf woningen, die zes huizen omvattende, eene prooi der vlammen werden. Een enkel der verrijfde huizen was nog brandloos verbleef. Eerst des nachts ten 12 ure was men om het de eenig aanwezige brandweert, die uit Hedel was aangehaald, den brand meester. De *Nederlandsche Stoompost* beheert, met de aftekening van den 23 dezer, het veld van Rotterdam, het voornemen heeft opgevat, onder de vereichte goedkeuring, eenen open

aan te leggen, regstreeks van Amsterdam naar Rotterdam, hoofdzakelijk moettende dienen, om aan den groothandel de spelste en goedkoopste spoorweg-gemeenschap tuschen de beide voornaamste koopsteden des Rijks te verzekeren. Het moet het voornemen van den ontwerper niet zijn, om zich als direct concurrent van de Hollandsche Spoorweg-Maatschappij op te doen; sommigen, die meer van nabij met zijne plannen en uitzigten bekend zijn, beweren zelfs dat die Maatschappij door den hieoortigen spoorweg niet kan worden benadeeld. De Rotterdamsche stoomvaart te ondersteunen en uit te breiden moet voorts het doel der onderneming zijn. Later zullen wij op dit ontwerp, hetwelk ook in verband met den spoorweg naar Parijs als aflagewigtigst moet worden beschouwd, terugkomen. Zijn wij wel onderrigt, dan moet Z. M. aanvankelijk veel belangstelling in deze onderneming hebben aan den dag gelegd."

— Het Conclave hetwelk Leo XII benoemde, heeft 28 dagen geduurd; dat, uit hetwelk de kens van Pius VII voortspoot zeven weken; en dat hetwelk Gregorius XVI op den Pauselijken zetel verhieft bijna twee maanden. Ofschoon de verkiezing van Z. H. Pius IX niet bij de eigenlijke gezegde acclamatie gekozen is, wijl deze benoeming alleenlijk toepasselijk is op de keuze, voor de bijeenkomst van het Conclave geacht, is het niet minder waar, dat de spoedige kens van den tegenwoordigen Paus zonderbaar afsteekt bij de andere zoo bedaarde wijze van handelen van het H. Collegie.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van den Noord-Brabander.

Naast aanleiding van het kunst-berigt, voorkomende in uw geëerd Blad van zaterdag 25 April 11. 1851, ik de eer u te verzoeken het volgende ter plaatsing wel te willen opnemen:

Mogten de parochianen van St. Catharina Kerk, alhier, in het begin des laatstleden Meimaand, aangenaam verrast worden door de eerste beschouwing van dat uitstekend kunst-gewrocht, waarvan uwe lezer vooraf den welverdienden lof vernamen, en die ik, als kenner gereedelijk werd beaamd; met eenzelfde gewaarwording trok een nieuw stuk van het eerst de aandacht eener talrijke schare, in genoemden tempel, ter gelegenheid der plegtetijde feestviering op H. SACRAMENTSdag, ik bedoel het rijke sieraad, door eene milde en goetgedo hand aan gezegde Kerk geschonken, bestaande in eene gouden Kruis, van hooge gehalte, bestaand voor het beeld van het Kind Jesus, en op het atelier, firma: de wed. B. GILLIS, te Geerz stede, vervaardigd. Alhoewel dit kerkgewrocht in eenen anderen werktrant is daargesteld dan het eerstgebeide, wekt het niettemin alle belangstelling bij elken regtzinnigen kunst-behartiger, en getuigt allereins van zuiveren smaak en fiksche bedrevenheid in het bewerken der edelste metalen; kortom, het blijft een sprekend gedenk-teeken van deze alom met roem bekende werkplaats, die reeds eene lange reeks van jaren, en nog voortdurend, door talrijke bestellingen en verzendingen van gouden en zilveren werken, voor binnen als buitenlands, in vollen bloei bestaat.

Opens het bouwste werk-stuk valt meer bepaaldelijk aan te merken, dat het als besaaid is met edelgesteenten en parelen, welke saest allen de jour (doortzigtig) zijn, de verrukkendste nuances van de ordelijk afwisselende levendige kleuren, te weeg brengen; hierbij komt nog, dat de inzetting zelve bijzonder wel voldoet, door de keurig- en netheid, waarmede zij is uitgevoerd. Van het op den wereldwijde bekende kruisje, zijn de op den achterzijde met diamanten dicht bezet, die, boven het glanzig van het geheel buitenmate fraaiheid trefend uitmaken. Overigens staan de deelen

dezer kostbare Kroon onderling in zulk een juist symetrisch verband, dat zij een schitterend schoon opleveren, zoodat het ensemble door deszelfs bevalligen, eigenaardig antieken vorm, in sier en zwier, niets te wenschen overlaat. Driewerf dank zij derhalve den liefdadigen schenker toegebracht, die daardoor de luisterrijke vereering der MOEDERMAAGD, met haar goddelijk Kind, zoo regt katholiek heeft willen bevorderen: een heilrijk loon zij hem daarvoor ten genen dage voorbehouden, terwijl zijn naam bij het verwijderdste nageslacht in gezegend aandenken blijve door deszelfs initialen G. V. S. met het jaartal 1846, door de stift binnen den band gegriffeld. — Ten slotte uiten wij den wensch, dat de voormelde puik-stukken bij welgezinde vermogenden ten spoorslag mogen verstrekken, om eerlang den nog ontbrekende schepter, als veel beteekenend godsdienstig zinnbeeld, te voegen, en die reeds gedane giften in rijckheid en kunst, zoo al niet overtreffen, ten minste zal kunnen evenaren.

Uw bestendige lezer.

's Bosch, den 24 Junij 1846.

Het zalden Dijk en Polderbesturen en den Landeigenaren in Noord-Brabant niet onverschillig zijn, te vernemen, dat het Lid der Provinciale Staten van Noord-Brabant, de heer Gerlach, van wien het voorstel tot herziening der Dijk en Polder-reglement in dit gewest uitging, zich in den ongenblik onledig houdt, om een handboek voor Dijk en Polderbeheer te bearbeiten.

Zijn wij wel onderrigt, dan verzamelt zijn Ed. niet de voorschriften, wetten, besluiten of verordeningen, in eene min of meer geregelde tijdsorde bij stukken en brokken, of deelt ons zijne beschouwingen mede, omtrent sommige artikelen dier aangelegenheid; maar in eene Alphabetische orde, wat hij u toezigt in alles, wat hij bij de uitvoering van het Dijk en Polderbeheer nog behoort te weten; ten aanzien van de hier volgende reeks van onderwerpen, die in het handboek worden opgenomen, als: Aanbestedingen, aankondigingen, aannemingen, aanstelling van Polderbestuurders, aarde, aardhaling; aardhoop, administrateurs, aflossing, afkoop, aftreding, afweringen, akten, amptiaten, archief.

Bandijken, beambten, bebouwingen, begrootingen, beheer, bekendmakingen, belastingen, belooningen, benoemingen, beplantingen, berm, beslagwerk, besluiten, bestuur, betalingen, betimmering, bezoldiging, bezitting, binnendijken, bloedverwantschap, boedel, boedel-afstand, boeten, boomen, borgtogten, bruggen, buitendijken, buitengewone vergaderingen, Comparabiliteit, correctionele vonnissen, correspondentien, criminele vonnissen, curatele, curators, Defecten, deurwaarders, doorbraken, diefstal, drinkplaatsen, drinkputten, dikers, dijken, dijkbesturen, dijkcedullen, dijkgealagden, dijkgraaf, dijklasten, dijklegering, dijkvakken, dijkpalen, dijkpligtige eigendommen, dijkmaterialen, dijkwachters.

Eed, eigendom, eigenaren, eigendomsveranderingen, executien, expressen, Faillissement, finantien, Ganzen, gateu, gebouwen, gedeputeerde Staten, geërden, geinterdicerden, gegedheid, gelden, geldelijk beheer, geldopneming, gemeenschappelijke lasten, geschillen, gevolmagtigden, glooijingen, gras, graven, gronden, gouverneur, Hakkend, heemraden, heggen, heiningen, hekken, herkenning-schouw, herstellingen, heulen, hoo, hoornvee, hout, heizen, huurwaarde.

Jaarwede, ingelanden, inspectien, inlaagdijken, inventaris, invordering van dijk en polderlasten, journalen, Kadaster, kaden, kandidaten, kapitalen, kasopneming, kennisgeving, keuren, klassificatie, kopiëren, koning, kasten, kribben, kwijtschelding van polderlasten, Landrijen, lasten, leggers, leden der besturen, leverantien, Mandaten, manschappen, materialen, mesthopen, minderjarigen, madeelen, molens, Natatigen, negotiatien, noodmaterialen, notulen, Onslagen, onderhoud, onteigening, ontgravingen, ontslag, ontvangsten, onvermogen, openbaar ministerie, overboeking, overtredingen, overneming.

Paraden, parate executie, penningmeester, personeel, plaatselijke besuren, polderbesturen, polderlasten, polders, politie, presentiegelden, proceesverhaal, Quitantien, Rang, rapporten, regenten,

registers, registratie, reglementen, regtsgedingen, rekeningen, renovatien, requisitien, renten, rivierenriet, rietbekleedsels, ruigten, rijbsbermen, rijbsbekleedsels, rijswerken, rijtuigen.

Schadeloosstelling, schoonmaken, schorsingen, schouwen, schulden, schuttingen, secretaris, sicringen, slaperdijken, slooten, sluisen, sommatien, spuilsuisen, stemgerechtigheid, stemming, straffen, stoeppen, stroobekleedsels.

Tabellent, talent, toelagen, togtalooten, tractementen, tuindijken, tijdelijke leden, Uitgaven, uitsluitingen, uitwateringen, Vaartuigen, vacatures, varkens, vee, veldwachters, verantwoordelijkheid, vergaderingen, vegraving, verificatie, verkiezingen, verkooping, verpachtingen, veroordeelden, verteringen, vervolgingen, vervreemding, vischtuig, visschen, vleesch, vloed-water, voertuigen, voetpaden, volmagten, voogden, voordrachten, voorzitterschap, vrouwen, vrijdommen, Waardering, wachten, want, waterleidingen, waterkeeringen, waterloopen, waterlozing, watermolens, waterstaat, waterwerken, wegen, werken, weteringen, windmolens, woningen, Zegel, ziddagen, zaden, zwangerschap enz.

Daarbij zullen in dat handboek gevonden worden alle formulieren en de modellen van de benodigde registers, staten, journalen, voordragten, begrootingen en dergelijken; eene klassificatie van alle de polders in dit gewest mede in eene alphabetische rangschikking, in een woord: eene compilatie van al datgene; hetwelk omtrent het beheer over dijken en polders bekend is en niet alleen de nieuwelingen in dat vak tot leidraad zal dienen, maar ieder landeigenaar op eene zeer gemakkelijke wijze te regt zal helpen, op den weg, dien hij in zijn belang te volgen heeft.

Men kan bij den uitgever dezes, op dat handboek inteekeken.

Mengelwerk.

DE PAUSELIJKE REGERING.

Wij vinden in het fransch dagblad *la Presse*, een zeer belangrijk artikel over het pauselijk gouvernement; het behelst eene vrij juiste beoordeeling der constitutien van de Kerkelijke Staten, welke overigens te minder verdacht mag voorkomen, als men de bron waaruit zij voortvloeit niet van partijdigheid in godsdienstige zaken beschuldigen kan. Ziehier dit lezenswaardig stuk.

Op het oogenblik dat de verkiezing van eenen nieuwen Paus de aandacht van gansch Europa tot zich trekt, zal men niet zonder belangstelling de volgende bijzonderheden lezen over den Kerkelijken Staat en deszelfs regering. Deze bijzonderheden kunnen tevens strekken tot volmaking van hetgeen dezer dagen door de godsdienstige en na hen door de meesten der andere bladen is medegedeeld.

De Kerkelijke Staat, het tijdelijke gebied des H. Stoels, is omtrent gebleven zoo als het, nu een en dertig jaren geleden, door het art. 103 der algemeene acte van het Weener Congres, is daargesteld. Dit artikel gaf aan den H. Stoel terug de Marken met Camerino en derzelver dependentien, even als het hertogdom Benevento en het vorstendom Ponte-Curvo. Krachtens datzelfde artikel had de H. Stoel weder in bezit de legatien van Ravenne, Bologna en Ferrara, behalve echter het gedeelte van de laatste, dat gelegen is aan den linker oever der Po, hetwelk Oostenrijk zich liet geven, tegelijk met het regt van garnizoen in dat steden Ferrara en Comachio. Het protest den 14 Junij 1815 door de pauselijke regering tegen de acte van het congres, tot voorbehoud wegens hare voormalige bezittingen ingeleverd, is tot heden zonder vrucht gebleven. Het gebied der Kerk, aldus hersteld, strekt zich uit over eene oppervlakte van 2,250 mijlen, naar de laatste tellingen bevattende eene bevolking van 2,908,115 inwoners; deszelfs inkomsten bedragen ongeveer 60. millioen francs.

Indien de duurzaamheid van den H. Stoel; zelfs als tijdelijke mogendheid, niet rustte op grondslagen welke buiten het bereik der menscheijke voorzigtigheid zijn, zou men niet ligt kunnen begrijpen, hoe zijne regering zoo vele eeuwen heeft kunnen doorworstelen. Het oppergezag berust er inderdaad in handen van een absoluut opperhoofd, maar dat opperhoofd is verkiesbaar. Men moet zelfs bekennen dat de verkiesbaarheid van

het tijdelijk hoofd van den Kerkelijken Staat, dat daarenboven dikwijls vervangen wordt, wijl het meestal onder de oudsten gekozen wordt, tot antwoord zou kunnen verstrekken aan de onvoorwaardelijke aanhangers van de erfelijkheid der troonen, indien, gelijk wij zoo even zelden, allen in de Kerk zich staande hield, door middel der menschelijke staatkunde alleen. Wat er van zij, de tijdelijke soeverein der Kerkelijke Staten wordt, zoo als men reeds genoegzaam weet, gekozen door het collegie der Kardinalen, tot dat einde, in overeenstemming met de apostolische constitutiën, in Conclave vergaderd.

Eenmaal gekozen, regeert en bestuurt de opvolger van den H. Petrus; doch men moet bekennen, dat, zoo al zijn gouvernement, uit grondbeginsel, absoluut is, er inderdaad geen gouvernement bestaat, wat met meer gezagmatigende instellingen omgeven is. Trouwens, het Heilig Collegie der Kardinalen, hetzij in consistorie vergaderd, onder voorzitterschap van den Paus, of verdeeld in eenen menigte afzonderlijke congregatiën, beslist in alle, zoo godsdienstige als tijdelijke zaken der Kerk. Om slechts van de laatste te spreken, zij zijn voorbehouden aan burgerlijke Congregatiën, die beschouwd kunnen worden als afdeelingen van eenen grooten Staatsraad, aan onderscheiden ministeriën toegevoegd. Aldus zijn er de Congregatie der goede regering, de Consulte, de Congregatie der paarten en wegen; de Commissie voor de studien, de Congregatie tot herziening der rekeningen en van het openbaar beheer enz. Elk dezer speciale Raden wordt voorgezeten door een lid van het H. Collegie en heeft eene bepaalde magt. Boven deze magten is de Paus en zijnen raad van ministers, bestaande uit eenen minister van buitenlandsche zaken, een minister Secretaris van Staat voor binnenlandsche zaken, een minister van justitie, een minister der politie, gouverneur van Rome, een minister van financiën, een minister van oorlog, een directeur der posten, een kamerling en eindelijk een secretaris der brieven en der verzoekschriften. Een prodactor, en majordomo en een ceremonie-meester maken het personeel des pauselijken gouvernementes voltallig.

Het leger heeft eene speciale organisatie ondergaan. Het staat onder de leiding van eenen raad (la presidenza dell'armi), zamengesteld uit eenen prelaat, eenen eersten raadsheer en vier raden, die het toezigt hebben over het militair beheer. De Kerkelijke Staat is verdeeld in drie militaire divisien: die van Rome, van Bologne en van Ancona. Het leger bestaat (volgens den stand van 1840), uit 9300 man infanterie, waaronder 6000 inboorlingen en 3300 Zwitsers; 640 dragonders, 160 jagers te paard, 800 man artillerie, 1700 gendarmes, 300 busjagers, 1200 douaniers, 80 man der edele wacht; in alles 14,680 manschappen, waaronder niet begrepen zijn 6000 man reservé troepen en 3000 man nationale garde voor Rome en Bologne. Het onderhoud des legers kost jaarlijks 1,756,029 scudi of onstreeks 9,500,000 fr.

Het grondgebied van den Kerkelijken Staat is verdeeld in twintig provincien, onder de namen van Comarca, Legation en Delegation, als: 1° De provincie Rome of Comarca en het commissariaat van Lorette, 2° De zes legation van Bologne, Ferrara, Ravenna, Ferli, Urbino-et-Pesaro en Velletri, 3° De dertien delegation van Ancona, Ascoli, Benevento, Camerino, Civita-Vecchia, Fermo, Frascati, Macerata, Orvieto, Perugia, Rieti, Spoleto en Viterbo. Deze provincien worden bestuurd door een Legaat, bijgestaan in de zes legation door raadslieden, uit de aanzienlijken der provincie gekozen; van diezelfde legation moet de legaat altijd uit de Kardinalen gekozen worden.

Ziedaar een kort overzicht der constitutie van den Kerkelijken Staat en van het gouvernement, waarvan de kardinaal Mastai Ferretti als hoofd is uitgeroepen. Deze constitutie en dat gouvernement staan bloot aan duizenderlei aanvallen, welke door de zamengespannen secte- en partijgeest met de meeste bitterheid gevoerd worden. Naar ons inzien heerscht in de klagen, welke er tegen aangeheven worden, meer overdrijving dan werkelijkheid.

Advertentien.

* * Heden overleed, na toorzien te zijn van de laatste H. H. Sacramenten onser moeder de H. Kerk, de Welverwaarde Heer LAURENTIUS ELMENS, in den ouderdom van 72 jaren, en sedert 30 jaar R. G. Pastoor alhier. Oudem. 18 Junij 1846.

C. L. VAN LEUSDEN.
Mede namens de Familie.

VERHUISD

van de **MARKT** naar den **WOLVENHOEK** tegen over het **LOMMERTJE**, Mr. **A. A. HEEREN**, practiserend Advocaat te 's Bosch.

* * **HET PROVINCIAAL GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN IN NOORD-BRABAND**, zal deszelfs Algemeene Vergadering houden op **Woensdag den 15 Julij 1846**, des namiddags ten zes ure, in het gebouw der Societeit **Casino te 's Hertogenbosch**.

De werkzaamheden dezer Vergadering zijn de navolgende:

- 1°. Opening der Vergadering door den Heer Voorzitter.
- 2°. Verslag nopens den toestand van het Genootschap door den Secretaris.
- 3°. Verslag nopens den toestand der bibliotheek en de verzameling van munten, oordheden en zeldzaamheden, door den Heer Bibliothecaris **Dr. HERMANS**.
- 4°. Opgave der Rekening van den Heer Penningmeester **RITS**.
- 5°. Uitschrijving der Prijsvragen voor 1847.

De Secretaris van het Genootschap,
Mr. P. F. VAN COOTH.

* * Ter **OPPASSING** en **BEDIENING** van een Ziekelyk Heer van gevorderden leeftijd, en niet ver van 's Hertogenbosch woonachtig, wordt een **ongehuwd mannelijk BEDIENDE** gevraagd, die reeds vroeger in zoodanige betrekking is werkzaam geweest, en daarvan goede getuigschriften kan overleggen. Men adresseer zich in persoon of met vrachtfrije brieven, onder Letter B, bij Gebr. **MULLER**, Boekhandelaars te 's Hertogenbosch.

* * De Notaris **VAN RIET** residerende te **Deurne** arrondissement **Eindhoven**, zal op **Woensdag den 29 Julij 1846** Provisioneel en **Woensdag den 5 Augustus** daaraanvolgende definitief, telkens des namiddags om drie uren, ten huize van den Heer **J. A. SENGERS** te **Asten** in het

OPENBAAR VERKOOPEN:

DE HEEREN HUIZINGE

VIERDEN.

gelegen in hetzelfde Arrondissement met alle derzelver **REGTEN, REGALIA, CHIJNSEN** en uitgestrekte

Wildrijke Jagt,

mitsgaders het aanzienlijk **LANDGOED**, genaamd **DE HAZELBOEK**, met de daarop voor weinige jaren geheel vernieuwde, royale, en zeer spacieuse **HEERENHUIZINGE**, bevattende **VIJFTIEN** zoo **BENEDEN**, als **BOVENKAMERS**, allen modern **BEHANGEN** en **GESTUKADOORD**, **KEUKENS**, **KELDERS** en verders commoditeiten; **STALLINGE** voor **VIJF PAARDEN**, **KOETSCHUIS** en **BERGPLAATSEN**, **TUIN** en **BOOMGAARDEN**, **VIJVERS**, **ALLEEN** en **WANDELPLAATSEN** beplant met vele zware **EIKEN**, **BEUKEN** en **DENNENBOOMEN**; voorts drie **BOERENWONINGEN** met onderscheidene perceelen **BOUW**, **WEL** en **HOOLANDEN**, en **DENNENBOSSCHEN** allen aan den anderen gelegen te **Vierden**, in de nabijheid van den geprojecteerden Spoorweg van 's Bosch op **Venlo**, te zamen Groot 90 Bunders.

En wijders een perceel **HOOLAND** gelegen te **Asten** in het Voordeisdonksbroek, groot 7 Bunders 84 Roeden 30 Ellen.

De **HEERENHUIZINGE**, **TUINEN**, **BOOMGAARDEN**, **BOSSCHEN**, en een der **BOERENWONINGEN** kunnen dadelijk in gebruik worden aanvaard. Nadere Informatien met portofree brieven te Bekomen bij voornoemden Notaris.

* * Op **Maandag den 6 Julij 1846** des morgens om 9 uren ten huize van **J. VAN DEN AKKER** te **Vught**, zal de Notaris **MOLHUIZEN** Verpachien.

Het **HOOGGRAS** van de **Groote Dieze**, **Otterstok** en **Harensche Velden** in Perceelen.

IDEM 60 Bunders in het **Boschbroek**, **Vught** en **St. Mich. Gestel** en daarna 50 Bunders in de **Honderd Morgen** onder **Vught** en **Deuren**.

M. B. WALLACH,
CHIRURCHICALE EN MECHANIEKE
HOFTANDMEESTER.
VAN
**Z. M. H. den Prins
van Oranje.**

verwittigt het geeerde Publiek, dat hij alhier is gearriveerd en zich tot den 30 Junij alhier zal bevinden, en te consulteren zal zijn; over alle gebreken van den **MOND** en van de **TANDEN** en al wat tot het Mechanieke deel van zijn vak behoort; is gelogeed bij den Heer **DOCTERS** in het Logement de Eenhoorn in de Karrestraat, alwaar bij zijne afwezigheid zijn Tandmiddel verkrijgbaar is gesteld.

* * **G. E. OFFERS**, Venduameester te 's Hertogenbosch, zal ten verzoeke van den Hoog Welgeboren Heer Jonkheer **Mr. DE EUIJPER**, Curator in het faillissement van **P. GOOS**, **Smit** en **Koopman** alhier, op **Donderdag den 2e Julij 1846**, des voormiddags ten tien ure, op de binnenplaats, achter het Stadhuis, tegen **CONTANTE BETALING** Publiek Verkoopen:

**EEN AANZIENLIJKE PARTIJ
OUDE en NIEUWE
KAGCHELS,**

in alle soorten, als mede

ZWARE SMIDSGEREEDSCHAPPEN,

als **AANBEELDEN**, **BLAASBALKEN**, **WERKBANKEN**, **BANKSCHROEVEN**, enz. enz.

En des namiddags ten twee ure en volgende dagen, aan het **Vendhuis** in de **Hinterhamerstraat**, een groote partij

KLEINE SMIDSGEREEDSCHAPPEN

EN WINKELGOEDEREN,

voorts **MEUBELEN**, als **BUREAUX**, **KASTEN**, **STOELEN**, **TAFELS**, **SPIEGELS**, **KOPER**, **TIN**, **GLAS**, **AARDEWERK**, en hetgeen meerder zal worden geveld.

ZEGT HET VOORT.

* * Bij den Drukker en Uitgever dezer is van de Pers gekomen, en verkrijgbaar:

Analytische Opgave

Secretariele en Notariele **PROTOCOLLEN**,
VAN 's **HERTOGENBOSCH**.

DOOR

J. F. HANSSE.

PRIJS f1.00.

Hetzelve is mede verkrijgbaar bij de voornaamste Boekhandelaars te 's Bosch, alsmede bij de Boekhandelaars **VAN GULICK** en **HERMANS**, te **Breda**, **A. VAN DIJREN**, te **Grave** en **L. VEERMAN**, te **Heusden**.

Graanmarkt

van 's **HERTOGENBOSCH**,

Woensdag en **Donderdag 24 en 26 Junij.**

ROGGE f 6.75 f 7.75 a f 8.35.

BOEKWEIT f 6.65 f 7.00 a f 7.25.

HAYER f 3.25 a f 3.50.

De middenprijs van de Rogge van de markt van 's Hertogenbosch is geweest f 7.75, het mud, de zetting van het Roggabrood is 34 cents de drie Ned. ponden. Het Ned. pond Buter f 0.63 a f 0.72.

AMSTERDAM, 24 Junij.

In granen is heden niets anders gepasseerd dan 129 p. Bont Poolche Tarwe f 83.44 partij; 121 p. o. Pruis. Rogge f 255. Koolzaad, st. Betuwsch Azeelzaad 50 p.; o. Deens, dito 45 p. Lijnzaad in een doez; 110, 111 p. Finl. f 257; 87, 88 p. Finl. Hennepzaad f 195.

Respectie was dadelijk niet williger, op levering meer gezocht per Gw. f 31; Vlieg f 29 a 30; Sept. 29 a 31; Oct. f 29; Nov. f 29; a 31; Dec. f 29; Mei 1847 f 30 a 31. Lijnolie per Gw. f 28; Vlieg. f 27; Hennepolie per Gw. f 31; Vlieg. f 30.

Beurs van Amsterdam.

Woensdag 24 Junij ten vier ure.

W. S. 21 p. Ct. 60; Dito 8 p. Ct. 72; Nieuwe Cert. 4 p. Ct. 93; Handel. 171; Ardoins 85 p. st. 19; Dito 310 p. st. 19; Dito Coup. 19; Spande Binn. 3 p. Ct. 3; Port. te Land. 3 p. Ct. 50; Dito 4 p. Ct. 49; Oude Russen 106; Do. Silegitz en Co. 88.

Ter Drukkerij van **D. A. A. DE ROOY** te 's Bosch.